מתוך "מעיינות ב - סוכות", מאסף לעניני חינוך והוראה, ערכים: אליעזר אליר אדים ומשאל, בהוצאת המחלקה לחינוך מחברות מגיבים בגולה של ההסתדרות הציונית העולמית, ירושלים, תשרי תשי"ג

מוכח שכבודו של דוד ניצל בכוח התורה שבע"פ ולפי הקבלה שהיתה בידם מדור לדור.

אמנם את זה ידעו רק חובשי בית המדרש, אבל ההמון לא הכיר בתורה שבע"פ עד שבא שלמה שלימד דעת את העם ועשה אזניים לתורה ותיקן תקנות הרבה, כגון עירובין ונטילת ידים.

וכמה נפלאים הם דברי הגאון רבי מנשה מאיליא (בן דורו של הגר"א מוילנא ז"ל) שמסביר את המאמר במסכת שבת יד: "האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום". והגמרא מקשה: "ערום סלקא דעתך? אלא א"ר זירא ערום בלא מצוות"; ומקשים שוב — "בלא מצוות סלקא דעתך? אלא אימא, ערום בלא אותה מצוה". רש"י מפרש: האוחז ספר תורה ערום — בלי מטפחת. והגאון ר' מנשה מאיליא ז"ל מסביר שהאוחז ספר תורה ערום פירושו — בלי הלבוש של התורה שבע"פ, והוא נקבר ערום — בלי מצוות. ואם תאמר — הלא יש לו המצוות של תורה שבכתב, יש להשיב, שגם זה אין לו. הנה לדוגמא ציצית — כתוב: "וראיתם אותו", הצדוקים והקראים אחריהם, היו תולים את הציצית על הקיר, את התפילין היו שמים על אפם ככתוב "בין עיניכם" — כפשוטו ולא כמדרשו על הראש, מקום שמוחי של התינוק רופף. וכן מצות אתרוג אף היא אינה ברורה — כי הלא כתוב "פרי עץ הדר" ולא אתרוג, ולולי תורה שבע"פ אי אפשר לדעת כוונת התורה.

וכן יש לפרש המשנה והברייתא בסוכה, — שבזמן שמחת בית השואבה נסכו הצדוקים על רגליהם מתוך כוונה ללעוג לחז"ל כאילו דבר זה אינו מפורש בתורה, כתגובה על כך רגם אותם העם באתרוגיהם — זרקו את האתרוגים בפניהם לומר: אין אתם מאמינים בתורה שבעל פה מנין לכם מצות אתרוג? ולכן היתה השמחה עצומה בנצחון זה. דוד אמר על בנו שלמה: "ואשיבה חרפי דבר" אף החכמים שמחו כשראו את העם רוגמים את הצדוקים באתרוגיהם, ובזה הראו שהתורה שבע"פ חדרה לשכבות העם. וכששמחו החכמים בנצחונם עמד העם מרחוק ושמח אתם ונהנה לאורם. והלל הזקן, העניו מכל אדם נהפך כאן ל"בעל גאוה" והצהיר: "אם אני כאן הכל כאן ואם איני כאן מי כאן", לאמר: בלי חכמי התורה אין עם ישראל יכול להתקיים.

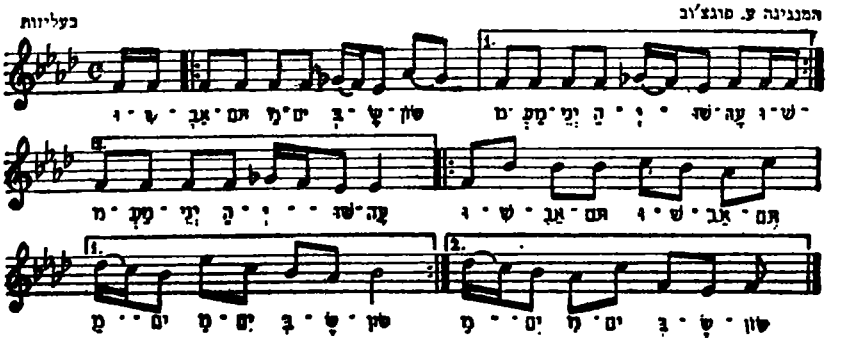

www.daat.ac.il